

08.10.2014

BASIN AÇIKLAMASI

2014/10

FINDIK MAHSULÜNDE YAŞANAN DOĞAL AFETLER KONUSUNDA BİR FİKİR

FINDIK KANUNU KAVRAMINI ÖNE ÇIKARTMAK ZAMANIDIR

Bizler fındığı sadece “*ticari emtia*” olarak görmüyoruz. Fındığa sosyo-kültürel bir takım anlamlar yüklemişken, coğrafik-stratejik önemi de, bizleri yakından ilgilendirmektedir.

Karadeniz’in sarp, dik ve çetin doğal şartlarına inat, ince toprak tabakasını, vatan topraklarını bekleyen birer nefer kahramanlığında, inat ve inançla bekleyen fındık bahçeleri ve o fındık bahçelerine hâkim noktalarda, birbirine uzak, tıpkı bir sınır karakolu gibi o ıssız toprakları bekleyen hanelerde yaşam süren üreticiler, bizler için çok büyük anlamlar taşımaktadır. Bu nedenlerledir ki; fındığımıza kutsal anlamlar yükler, onu “*milli*” olarak nitelendiririz.

Fındık 1964 yılında ilk defa “*devlet desteği*” kapsamına alınmış ve özellikle o yıldan sonra birçok sorun ortaya çıkmış ve bu sorunlar artarak devam etmiştir.

Fındıkta yaşanan sorunları;

- *Yapısal Kaynaklı Sorunlar*
- *Üretimden Kaynaklı Sorunlar*
- *Pazarlama Kaynaklı Sorunlar*

Şeklinde üç temel başlığa indirgemek mümkündür.

Üretim ve Pazarlama Kaynaklı Sorunlar’ ın, Yapısal Kaynaklı Sorunlar ’ın çözülmesiyle büyük oranda çözüleceği kanaatindeyiz.

Yapısal Kaynaklı Sorunlar’ın başında; külliyatlı bir “*Fındık Kanunu*” nun olmaması gelmektedir. Fındıkla alakalı mevzuatların tamamı ikincil ve üçüncül nitelikte olup; yaptırımdan uzak, süreçler ve süreç sorunluları tanımlı değildir. İşte bu durum, üretimden pazarlamaya kadar birçok sorunun palazlanabileceği bir alan yaratmaktadır.

“*Fındık Sektöründe Yaşanan Doğal Afetler Konusunda Bir Fikir*” adını verdiğimiz bu çalışmamızın ayrıntılarına geçmeden önce, fındıktaki temel sorunun “*Yapısal Kaynaklı Sorunlar*” olduğuna ve artık bir “*Fındık Kanunu*” nun elzem olduğuna dikkat çekmekte yarar vardır.

BİLİMSEL METOTLARIN FINDIK BAHÇELERİNE GİRMESİNİN ZAMANI GELDİ DE GEÇİYOR!

Son 30 yıllık üretim miktarları incelendiğinde; her 10 yılda mahsulün büyük oranda don felaketine maruz kaldığı görülmektedir.(*Bu 10 yıllık periyotlar tamamen tesadüfi de olabilir. Her 10 yılda bir fındıkta don afeti yaşandığına/yaşanacağına dair elimizde bilimsel bir veri yoktur. Bu türden bir iddiamız da yoktur, ancak yaşananlardan elimizde kalan tecrübe bize bunu göstermektedir*)

Öncelikle, Küresel Isınma' nın olumsuz etkilerinin sonucu olarak görülen iklim değişiklikleri, diğer tarımsal ürünler gibi fındık rekoltesini de olumsuz yönde etkilemiştir. Hiç şüphe yok ki; küresel ısınma, dünyanın tamamını olumsuz etkilemektedir ancak gelişmiş ülkeler modern tarım uygulamalarıyla zararı en aza indirgeyebilmektedir. Zararı en aza indirgeyecek bilimsel yöntemler uygularken “*üretim planlaması*” yapmaktadır. Üretim planlaması en yalın haliyle; bir ürüne ne kadar ihtiyaç olduğunun doğru ve bilimsel tespiti ile o üründen planlanan/ihtiyaç olan kadar üretilmesi sürecidir.

Üretim ve ticaretinde lider olduğumuz ürünlülerimizin doğal afetlerden olumsuz yönde etkilenmemesi ya da asgari düzeyde etkilenmesi adına uygulamaya girmiş/uygulaması önerilmiş bilimsel bir metot yoktur. Tarımsal üretim için “*üstü açık fabrika*” tabiri kullanılsa da, bilimsel esaslara dayalı, koruyucu zırhlar geliştirilmelidir.

Tarımda Transformasyon Politikaları' nın bir sonucu olarak, köylerden kentlere göç hızlanırken, yüzbinlerce hektar büyüklükle ifade edilen o tarım arazileri sahipsiz kaldı, kaderine terk edildi. Tarımsal üretim faaliyeti, sadece ürün hasat zamanında canlanan bir faaliyet değildir. Yılın on iki ayı ilgi isteyen, takip isteyen bir faaliyetler dizisidir. Köylerin boşalmasıyla birlikte, kentlerde yığılan sorunlara hiç değinmiyoruz. Geride kalan tarımsal arazilerde zamanında ve usulüne uygun tarımsal faaliyet yapılmamış, bunun sonucu olarak da, verim ve kalite olumsuz etkilenmiştir. Bu gün gelinen nokta budur; tarım arazilerimiz ve ürünümüz savunmasızdır! Ya da şöyle diyelim; vatan toprağını bir nefer gibi bekleyen o fındık bahçeleri, komutansız ve taktiksizdir.

Bir zamanlar fındıkta “*arz fazlası*” mevzusunu, sorunlar listesinin başına yazan Türkiye, son yıllarda “*Arz Noksanlığı*” nı konuşur oldu.2023 vizyonu olarak 1 milyon ton fındık üretimi ve 350 bin ton/iç ihracat miktarı ve buna bağlı olarak da artacak bir ihracat geliri konuşuluyor. Türkiye, ürettiği fındığın tamamını iç ve dış pazarlarda kıymetlendirebilme potansiyelini fark etmiş olsa da, küresel ısınma ve kırsal ikametgâhın ortadan kalmış olmasının bir sonucu olarak verimliliğinin ve kalitenin olumsuz etkilenmesi, ezber bozdu. Arz fazlası diye ezber edilen süreç bir anda, şaşılacak bir hızla, arz noksanına evrildi. Diğer tarımsal ürünlerde olduğu gibi fındıkta da bir “*üretim planlaması*” hiçbir zaman olmadı. Arz fazlasını konuşulurken de, arz noksanını konuşulurken de; üretim planlaması, bilimsel metotlarla üretim yapmak, bilimsel metotlarla zirai mücadele yürütmek ve kırsal ikametgâhı teşvik etmek gibi işin odağını oluşturan kavramlar hiç konuşulmamaktadır. Bilimsel metotların fındık bahçelerine girmesinin zamanı geldi de geçiyor bile!

Pazarlama teknikleriniz ne kadar iyi olursa olsun, pazar gücünüz ne kadar etkin olursa olsun; şayet yeterli ürününüz/üretiminiz yoksa, tüm bunların hiç önemi yoktur. Öncelikle, yeterli miktarda üretiyor olmanız gerekmektedir. Özellikle 2000 yılından sonra fındık üretim miktarının, Türkiye'nin pazarlama potansiyelinin altında seyrettiği ve verimliliğin de o oranda düşmekte olduğu görülmektedir.

SEZONLAR	TAHMİNİ REKOLTE (Ton/Kabuklu)
2001	682.554
2002	614.290
2003	466.445
2004	329.956
2005	547.820
2006	650.000
2007	498.712
2008	804.546
2009	490.877
2010	656.210
2011	452.847
2012	707.396
2013	572.385
2014	381.042

Kaynak: Resmi Rekolte Tespit Tutanakları

Bilimsel verilerle ortaya konulup da bir skalayla takip edilmemiş olsa da, fındığın özellikle don felaketinden dolayı olumsuz etkilendiği ve büyük oranda yandığı, akabinde de fındık bahçelerinin ciddi yaralar aldığı görülmektedir.

2014 mahsulü, 29-30-31 Mart 2014 tarihlerindeki kar yağışı ve don afeti nedeniyle, Ordu ilinde tam 9 ilçede sıfır rekolteye düştü. Ülke genelinde %70'lere varan ürün kaybı söz konusudur. Ancak, an itibarıyla içinde bulunduğumuz durum, sadece ürün kaybı noktasında olmadığımızın, bahçelerimizin de büyük tehdit altında olduğunu göstermektedir. Bahçelerde meydana gelen -böcek sokması nedeniyle- kuruma, gelecek yılların rekoltesinin de tehdit altında olduğunun göstergesidir.

Fındığın bizim için sadece bir emtia olmadığına, sosyo-kültürel ve coğrafik-stratejik birçok öneme haiz olduğuna, çalışmanın girişinde değinilmişti. Bu bakış açısında ısrar ederek, içinde bulunduğumuz ve kısaca ortaya koymaya çalıştığımız bu durumdan kurtulmamız için bilimsel önlemlere ihtiyaç vardır.

Bilimsel esaslara dayanan zirai mücadele yöntemleriyle verimliliğin ve kalitenin artmakta olduğu aşikârdır. Bilim, şüphe ve hayal gücünden beslenmektedir. Bizler birçok faktörden şüphe ediyor ve şüphe ettiğimiz şu olumsuz faktörlerin ortadan kaldırılabileceğini hayal ediyorsak, bilim iş başı yapmalıdır demektir.

- **İnsanoğlunun hayal gücü ve bilim bir araya gelince, tonlarca ağırlığındaki demir-çelik ve sacdan yapılan o uçaklar, içlerinde yolcuları ve kargolarıyla havalanıyor,10 bin metre yükseklikte 800 km /saat hızla, -50 derecede uçuyorsa, uzay koşullarında domates yetiştirilebiliyorsa, fındık bahçelerini zamansız kar yağışı ve don felaketinden koruyacak yöntemi bulmak da mümkündür. Her sezon öncesi, Mart-Nisan ayında elimiz yüreğimizin üzerinde, dua etmekten ve etkinliği yüzde yüz olmayan yöntemlerle(bahçelerde ateş yakıp, dumanlama sağlamak gibi) ürünü kurtarmaya çalışmak ilkeldir. Bu konuda bilimsel araştırmalar yapılmalı ve dona karşı kesin ve etkin yöntemler ortaya konulmalıdır.**
- **En yüksek verim ve en iyi kalite ürünün, toprak ve çeşitle, rakım ve iklim şartlarıyla ilişkisini ortaya koyacak bilimsel çalışmalar yapılmalı ve bu esaslarla üretim yapılması yönünde yapısal önlemler alınmalıdır.**

Tüm bilimsel çalışmaların yapılması noktasında üniversitelerimiz başta olmak üzere, araştırma istasyonlarımıza büyük iş düşmektedir. Doğa ve insan bir arada var olduğundan beri, aralarında mücadele de başlamıştır. Bu ezeli mücadeleden nihai noktada hep insanoğlu galip çıkmıştır. Bu tarihsel gerçeklik karşısında, fındık mahsulünde yaşanan doğal afetlerle mücadelede, gerekli olduğu şekliyle, bilimsel çalışmalar yapılır ve önlemler alınırsa, insanoğlunun kazanacağından yana en küçük bir şüphemiz yoktur.